

Utbildningsinspektion i Välkommaskolan

Gymnasieskola

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Välkommaskolan den 2–5 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplan och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Välkommaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Välkommaskolan intervjuades skolledare, lärare, specialpedagoger, kuratorer, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare, representanter för elever ur årskurserna 1 och 3 samt vårdnadshavare till ett antal elever i årskurs 1. Inspektörerna besökte även lektioner på ett urval av program. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Välkommaskolan

Skolan/verksamheten	Antal elever
Gymnasieskola	945

Välkommaskolan ligger i Malmberget, cirka tre kilometer från Gällivare tätort. I kommunen finns cirka 20 000 invånare och 13 000 av dem bor i tätortsområdet Gällivare-Malmberget-Koskullskulle. Kommunen är en glesbygdskommun och

präglas av långa avstånd. Det råder en framtidstro mycket beroende av en expansiv gruvnäring.

Vid Välkommaskolan erbjuds gymnasieutbildning på barn- och fritidsprogrammet, byggprogrammet, elprogrammet, energiprogrammet, estetiska programmet, fordonsprogrammet, hotell- och restaurangprogrammet, handelsprogrammet, industriprogrammet, samhällsvetenskapliga programmet, naturvetenskapsprogrammet, omvårdnadsprogrammet, teknikprogrammet samt individuellt program. Dessutom erbjuds inom individuellt program även introduktionskurs i svenska för invandrare. Välkommaskolan erbjuder också två riksrekryterande utbildningar, nämligen riksidrottsgymnasium med inriktning mot alpin- och längdskidåkning samt borrarsteknikutbildning.

Skolan byggdes i slutet av 1960-talet och består av flera byggnader. I huvudbyggnaden återfinns framförallt de studieinriktade programmen och de övriga programmens undervisning i kärnämnen är mestadels även förlagd där. De yrkesförberedande programmen är företrädesvis placerade i de byggnader som ligger utspridda på skolans område. Hotell- och restaurangprogrammets karaktärsämneskurser är förlagda till en närliggande grundskola, där också deras restaurangverksamhet bedrivs. Skolan ligger vackert i nära anslutning till en park.

Helhetsbedömning

Inspektörernas bedömning är att Välkommaskolan är i stort behov av förbättringsinsatser på många områden. Det som inspektörerna bedömer vara det grundläggande problemet är att skolan under en förhållandevis lång period, mer än tio år, har bytt skolledare anmärkningsvärt många gånger. Från läsåret 1993/94 fram till idag har skolan bytt rektorer 13 gånger, gymnasiechefer 7 gånger och även bedrivit verksamheten utan gymnasiechef under en period. Den förvaltningschef som barnutbildnings- och kulturnämnden har idag är den fjärde sedan år 2005. Detta har lett till att det inte finns någon kontinuitet i ledarskapet och mycket av den kunskap om organisationen som behövs för att kunna driva skolan framåt har gått förlorad. De rektorer som har anställts har ofta saknat ledarerfarenhet från och kunskap om gymnasieskolan och har heller inte haft tillräckligt stöd vare sig inom skolan eller från kommunens sida.

Följden av ett sådant ledarskap är en allmänt uppgiven stämning bland personalen och till viss del även bland elever. Problemen blir större allteftersom tiden går och de åtgärder som vidtas får inte avsedd effekt. Avsaknaden av fungerande scheman har vållat bekymmer under många år, men har inför början av innevarande läsår ställt till sådana problem att kurser inte har kunnat påbörjas i rätt tid och mycket av elevernas garanterade undervisningstid går förlorad. Bristen på tydlig och samordnad organisation av skoldagarna leder till att enskilda lärare försöker hitta egna vägar för att lösa problemen för just sina elever. Inspektörerna bedömer att kommunens och skolans brist på tydligt ledarskap leder till en rad missförhållanden som gör att skolan inte kan leva upp till de krav som ställs i skollag, läroplan och gymnasieförordning. För detta måste kraftfulla åtgärder vidtas.

Inspektörerna konstaterar dock att eleverna vid Välkommaskolan under de senaste tre åren har uppnått betygsresultat som ligger i nivå med riksgenomsnittet, med vissa variationer upp och ned. Det innebär att i princip var tredje elev inte har slutfört sina gymnasiestudier inom fyra år. Inspektörerna bedömer därför att det finns utrymme för resultatförbättringar.

Att eleverna ändå når sådana resultat får tillskrivas det engagemang som de undervisande lärarna visar. Det finns en ambition att lösa problemen för att se till att utbildningen för eleverna håller god kvalitet. Många lärare och annan personal känner sig frustrerade av situationen och inriktar sitt arbete på sina egna elever och gör sin del av uppdraget utan att i övrigt engagera sig i skolans övergripande utvecklings- och kvalitetsarbete. Skolan upplevs av många som bestående av flera skolor i skolan, där det egentligen inte finns någon samhörighetskänsla dem emellan. Detta trots att många lärare faktiskt undervisar på flera program. Inspektörerna bedömer att skolan måste arbeta för att skapa forum för diskussioner och förmedling av information för att motverka ryktesspridning och stimulera utbyte av synpunkter.

Inspektörernas intryck är att förhållningssättet mellan elever och mellan personal och elever vid Välkommaskolan i stort präglas av ömsesidig respekt. Det råder en lugn och trygg stämning och fall av kränkningar förefaller vara ovanliga, trots att skolan inte bedriver något mer organiserat och övergripande värdegrundsarbete.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan bedriver inte ett systematiskt kvalitetsarbete och genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten (1 kap. 6 § gymnasieförordningen samt avsnitt 1.2 och 2.6 läroplanen för de frivilliga skolformerna).
- Det finns elever som inte får det stöd de behöver (8 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Det finns elever i behov av särskilt stöd som inte har utarbetade åtgärdsprogram (8 kap. 1 a § gymnasieförordningen).
- Alla elever erbjuds inte den garanterade undervisningstiden och skolan kan inte redovisa hur undervisningstiden är fördelad (5 kap. 4 d § skollagen samt 1 kap. 11 § gymnasieförordningen).
- Skolan har inte ett fastställt schema för läsåret som innehåller samtliga undervisningspass (3 kap. 6 § gymnasieförordningen).
- Skolan genomför inte utvecklingssamtal med den individuella studieplanen som grund med alla elever en gång per termin och vårdnadshavare till omyndiga elever informeras inte alltid (7 kap. 19 § gymnasieförordningen).
- Klassråd genomförs inte i enlighet med förordningens krav (4 kap. 3 – 4 §§ gymnasieförordningen).

4 (18)

- Skolans kvalitetsredovisning motsvarar inte förordningens krav (3 – 4 §§ förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- De individuella studieplanerna är inte tillgängliga för alla elever och de innehåller inte aktuella uppgifter om exempelvis elevens studieväg och val av kurser (1 kap. 12 § gymnasieförordningen).
- Lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna har inte medverkat vid framttagandet av ordningsregler för skolan (6 kap. 20 b § gymnasieförordningen).
- Skolan ger inte den information och vägledning som behövs för att eleverna ska kunna göra väl avvägda val inom utbildningen och för framtida studier och yrkesverksamhet (2.4 och 2.6 läroplanen för de frivilliga skolformerna).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (5 kap. 21 § skollagen).
- Skolan har inte en arbetsplan som motsvarar förordningens krav (1 kap. 13 § gymnasieförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Lärarnas arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling bör i högre grad ta sin utgångspunkt i de nationella målen.
- Skolan bör skapa forum för diskussioner om bedömning och betygssättning, både inom skolan och med andra skolor
- Skolan bör i högre grad stimulera elever att engagera sig, såväl i sin egen utbildning som i skolgemensamma frågor.
- Skolan bör i högre grad stimulera till samverkan och ämnesövergripande arbete för att skapa helhet i elevernas studier.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansenär avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar:

Enligt den nationella statistiken uppnår eleverna betygsresultat som ligger i nivå med riksgenomsnittet.

Statistiken visar att under de senaste fyra åren har andelen elever som fullföljde utbildningen varierat och i princip var tredje elev fullföljer inte sin gymnasieutbildning inom fyra år. Inspektörerna bedömer att det finns utrymme för resultatförbättringar. Se tabell bilaga.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om eleverna fullföljer utbildningen inom utbildningstiden.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att skolans kunskapsuppföljning måste förbättras.

Uppföljning av skolans verksamhet

Lärare gör egna uppföljningar på individnivå och viss uppföljning och utvärdering görs på programnivå, men någon övergripande uppföljning och utvärdering av skolans resultat görs inte på ett systematiskt sätt för att utveckla undervisningsmål och metoder i riktning mot styrdokumentens krav.

Användande av nationella prov

Enligt uppgift använder sig skolan av nationella prov. Skolan har gjort en sammanställning av resultaten men inspektörerna bedömer att de inte används för att på en övergripande nivå följa upp skolans verksamhet i syfte att vidta åtgärder för högre måluppfyllelse.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om lärarna informerar eleven kontinuerligt om både utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- om utvecklingssamtalet utgår från en individuell studieplan med uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser som elev gjort,
- om lärarna gör en allsidig bedömning och vid betygssättningen utgår från elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen,
- om lärarna samverkar och gör systematiska jämförelser såväl inom skolan som med andra skolor,
- om betyg sätts enligt författningarna,
- om betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Det är inspektörernas bedömning att Välkommaskolans lärare överlag gör en allsidig bedömning av elevens kunskaper och använder fastställda betygskriterier för sin betygssättning. Insatser krävs dock avseende:

Utvärdering av elevernas kunskaper

Skolan ska sträva efter att varje elev tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat och att varje elev kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven i kursplanerna. På Välkommaskolan gör lärare överlag utvärderingar av elevernas kunskapsutveckling i sina respektive kurser. Inspektörerna bedömer dock att utvärderingen i högre utsträckning bör ta sin utgångspunkt i de nationella målen för att eleverna ska kunna utveckla sin egen förmåga att bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i riktning mot de krav som ställs i kursplanerna.

Utvecklingssamtal

Enligt gymnasieförordningen ska utvecklingssamtal hållas med varje elev en gång per termin med den individuella studieplanen som grund. Även vårdnadshavare till omyndiga elever har rätt att få sådan information. På Välkommaskolan hålls inte alltid utvecklingssamtal med alla elever och föräldrar får inte alltid ta del av informationen. Inspektörerna bedömer att skolan måste vidta åtgärder för att försäkra sig om att alla elever varje termin får ett utvecklingssamtal med den individuella utvecklingsplanen som grund och att vårdnadshavare till omyndiga elever också delges den informationen.

Samverkan mellan lärare

Lärarna samverkar ibland vid bedömning och betygssättning inom skolan informellt och när behov finns. Något organiserat samarbete och planerade pedagogiska möten kring bedömning och betygssättning erbjuds dock inte vid skolan. Skolan deltar heller inte i något nätverk med andra skolor eller kommuner rörande frågor om betyg och bedömning. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt arbete för att sträva mot likvärdighet i bedömning och betygssättning.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen inriktas mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot,
- om undervisningen är saklig och allsidig,
- om skolans verksamhet ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om skolan ger med demokratiska arbetsformer eleverna inflytande och arbetar så att varje enskild elev kan ta ansvar för det egna lärandet,
- om samverkan sker både mellan lärarna och med det omgivande samhället,
- om varje elev har en individuell studieplan.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att undervisningen vid Välkommaskolan överlag är saklig och allsidig samt att den genomförs i riktning mot läroplanens mål att sträva mot. I de respektive kurserna ges elever möjlighet att ha visst inflytande över utbildningen. Insatser måste dock vidtas avseende följande områden:

Demokratiska arbetsformer och elevinflytande

För varje klass eller motsvarande i gymnasieskolan ska det finnas ett klassråd. Klassrådet ska bestå av samtliga elever i klassen och deras klassföreståndare eller motsva-

rande. Klassrådet ska behandla frågor som är av gemensamt intresse för klassens elever. Den närmare utformningen av elevinflytande genom klassråd ska anges i arbetsplanen. Likaså ska det vid varje gymnasieskola finnas en skolkonferens, som ett organ för informationsutbyte, samråd och gemensamma diskussioner mellan rektor, personal och elever.

På Välkommaskolan finns inte klassråd inlagt på schemat, utan klassråd hålls korta stunder vid behov när klassen annars har undervisning med sin mentor. Tiden används för det mesta till att förmedla information till klassen och sällan till diskussion om utbildningens innehåll och utformning eller om skolgemensamma frågor. Skolan har ambitioner att få igång ett fungerande elevråd och skolkonferens och vid inspektionstillfället hade elevrådet haft ett första möte. Förhoppningarna är stora att eleverna genom detta ska kunna öka sitt inflytande över sin utbildning och de skolgemensamma frågorna. Inspektörerna bedömer att skolan måste arbeta för att de kanaler för elevinflytande som förordning och läroplan föreskriver verkligen fungerar i praktiken. För att få till stånd detta är det viktigt att skolan också arbetar för att stimulera elevernas intresse till engagemang i demokratiskt valda församlingar.

Samverkan inom och utom skolan

Enligt läroplanen skall lärare samverka för att nå utbildningsmålen och undervisningen skall präglas av en helhetssyn och ämnesövergripande arbete där också elevernas erfarenheter tas tillvara. På Välkommaskolan förekommer ämnesövergripande samarbete på vissa program. Samarbetet är dock av spontan natur och inte organiserat som ett naturligt inslag i undervisningen. Skolan upplevs av många som bestående av flera skolor i skolan, där det inte finns någon samhörighetskänsla dem emellan. Inspektörerna bedömer att skolan måste arbeta för att skapa forum för diskussioner och förmedling av information för att motverka ryktesspridning och stimulera samarbete och utbyte av synpunkter.

Samverkan mellan skolan och det omgivande samhället fungerar enligt utsago väl, men även detta är i stor utsträckning ett resultat av lärares och elevers personliga kontakter och inte ett inarbetat inslag i verksamheten. Inspektörerna bedömer att skolan i högre utsträckning bör arbeta för mer organiserad samverkan både inom skolan mellan lärare i olika kurser och med det omgivande samhället för att eleverna ska få ett sammanhang i sina studier.

Individuell studieplan

Varje elev skall, enligt gymnasieförordningen, ha en individuell studieplan. Enligt uppgift har eleverna på Välkommaskolan en studieplan inlagd i skolans datasystem. På grund av återkommande problem med datasystemet finns den dock inte tillgänglig vare sig för elever, föräldrar eller personal. Av samma orsak är de individuella studieplanerna inte heller kompletta eller uppdateras efter gjorda ändringar. Det är inte tydligt vem som har ansvaret för att göra ändringar i planerna. Inspektörerna bedömer att skolan måste se till att alla elever har aktuella individuella studieplaner.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om alla som arbetar i skolan uppmärksammar och hjälper elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om skolan ger stödundervisning då man befärar att elever inte når målen,
- om man vid särskilda stödinsatser alltid upprättar åtgärdsprogram,
- om skolans individuella program främst fungerar som en förberedelse för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten och särskilt stöd:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inom området Anpassning av verksamheten och särskilt stöd konstaterar inspektörerna att verksamheten vid Välkommaskolan överlag utgår från den enskilde elevens behov. Det är inspektörernas bedömning att skolans individuella program målmedvetet förbereder eleverna för studier på ett nationellt program. Inom området finns dock behov av insatser avseende:

Stödundervisning

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och alla som arbetar i skolan ska hjälpa elever i behov av särskilt stöd. På Välkommaskolan får elever stöd och hjälp av sina lärare både inom och utanför skoltid när behov finns. I intervjuer menar också många att lärare är beredda till flexibla lösningar för att hjälpa enskilda elever. Stödverksamheten är tämligen organiserad och bygger på att lärare själva tillsammans med elever hittar tillfällen för extra hjälp, även utanför skoltid. Många gånger bygger det också på att det är eleven själv som tar initiativet och är aktiv i sitt sökande efter hjälp.

Skolan har två specialpedagoger, vars tid i hög utsträckning används för kartläggning av stödbehov och för individuell undervisning för elever med läs- och skrivsvårigheter. Behovet av stöd är dock, enligt intervjuer, betydligt större och specialpedagogerna måste arbeta efter principen ”störst problem först”. Detta innebär att det är många i kön som aldrig får sitt stödbehov tillgodosett. Det är inspektörernas bedömning att Välkommaskolan i dagsläget inte har rutiner och systematik i sin organisation för att ge elever det stöd som de har rätt till.

Åtgärdsprogram

Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i gymnasieförordningen avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att en utredning inleds, om

det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av detta ska det framgå vilka behov eleven har, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet ska omfatta elevens hela skolsituation.

På Välkommaskolan upprättas åtgärdsprogram ibland i samband med elevvårds-konferenser och ibland även innan behovet av särskilt stöd har utretts på uppdrag av rektorn. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av lyfter framför allt fram vad eleven skall göra för att komma tillrätta med sina problem och nämner inget om vad skolan kan bistå med i form av förändrade arbetssätt eller förändringar i organisationen av undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolan måste arbeta för att åtgärdsprogram av god kvalitet utarbetas för alla elever i behov av särskilt stöd.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälls demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om likabehandlingsplanen är upprättad i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas intryck är att förhållningssättet mellan elever och mellan personal och elever vid Välkommaskolan i stort präglas av ömsesidig respekt. Det råder en lugn och trygg stämning och fall av kränkningar förefaller vara ovanliga, trots att skolan inte bedriver något mer organiserat och övergripande värdegrundsarbete. Vid skolan har man beslutat att inte utnyttja den möjlighet som gymnasieförordningen tillåter att genomföra friluftsdagar, som ett sätt att stimulera övergripande värdegrundsarbete. De diskussioner som förs när det gäller normer och värden i studiemiljö och samvaro sker mestadels i klassrummen. Inom området krävs åtgärder avseende:

Ordningsregler

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för skolan och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs.

På Välkommaskolan finns ett dokument kallat Välkommaskolans värdegrund, som delges alla elever i början av läsåret. Dokumentet kan liknas vid ordningsregler, men har inte tagits fram i samråd med elever, lärare och övrig personal. Inspektörerna bedömer att skolan måste se till att ha ordningsregler som tas fram och följs upp i enlighet med förordningens krav.

Likabehandlingsplan.

Skolverket vill också uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och årligen upprätta en likabehandlingsplan. Lagen ställer skärpta krav på att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling samt en skyldighet att utreda omständigheterna när det kommit till personalens kännedom att en elev blivit utsatt. Mer information finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer – För arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7). Vid inspektionstillfället fanns ett utkast till likabehandlingsplan. Inspektörerna konstaterar att skolan ännu inte har en utarbetad likabehandlingsplan och bedömer att detta måste åtgärdas snarast.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och hur kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med verksamheten,
- rektor som pedagogisk ledare tar ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektionen visar att ledningsfunktionen vid Välkommaskolan inte håller godtagbar kvalitet avseende:

Rektors ansvar

Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen, målen i läroplanen och den lokala arbetsplanen.

Under en dryg tioårsperiod har Välkommaskolan haft en anmärkningsvärt stor omsättning av rektorer och gymnasiechefer, vilket har inneburit att den kunskap som borde finnas om gymnasieskolans organisation och rutiner har gått förlorad. Ofta har rektorer utan ledarerfarenhet från gymnasieskolan anställts och de har inte givits tillräckligt goda förutsättningar att leda och utveckla arbetet vid Välkommaskolan i riktning mot de nationella målen. Rektorernas tid används i hög utsträckning för att försöka rätta till sådant som blivit fel på grund av avsaknaden av en grundläggande fungerande organisation. Skolans brist på rutiner och systematik gör också att enskilda lärare tillsammans försöker hitta lösningar för elevernas skull, vilket i sin tur bidrar till än större otydlighet och brist på samordning.

Vid inspektionstillfället var gymnasiechefen tjänstledig och hans arbetsuppgifter överförda till en av skolans tre rektorer, som ändå behåller sitt ansvar över de program den rektorn är satt att sköta. Inspektörerna bedömer att skolans ledning inte

fungerar tillfredsställande för att kunna leva upp till de krav som ställs i författningarna. Kommunen måste ge rektorerna förutsättningar att ta det ansvar som åligger rektorn enligt skollag, läroplan och förordning avseende pedagogisk ledning och beslutsfattande.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna är utbildade för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om lärarna har kunskap om gällande bestämmelser,
- om lärarna får kompetensutveckling,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att skolan inom området lever upp till författningarnas krav såtillvida att lärarna är utbildade för den undervisning de bedriver och överlag har kunskap om gällande bestämmelser. Även rektorerna har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt. Rektor har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att lärare och annan personal får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt skall kunna utföra sina uppgifter. På Välkommaskolan används resursen för kompetensutveckling framför allt till gemensam fortbildning för skolans alla lärare. Enligt skollagen skall också kommunen vinnlägga sig om en planering av personalens kompetensutveckling. På Välkommaskolan har varken rektorer, lärare eller övrig personal individuella kompetensutvecklingsplaner.

3.3 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav,

14 (18)

- om alla ansvariga för undervisningen bidrar gemensamt genom information och vägledning till att eleverna kan göra genomtänkta och fria utbildningsval,
- om de läromedel som används håller god kvalitet,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inom området Tillgång till utbildning är det inspektörernas bedömning att skolan inte uppnår godtagbar kvalitet avseende:

Garanterad undervisningstid

Enligt skollagen har alla gymnasieelever rätt till sin garanterade undervisningstid. Styrelsen för utbildningen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs och för projektarbete samt om fördelningen av undervisningstiden. Styrelsen ska också kunna redovisa hur varje elev har erbjudits sin garanterade undervisningstid. Enligt gymnasieförordningen ska rektorn för läsåret eller för kortare tid fastställa ett schema som skall innehålla uppgifter om samtliga undervisningspass samt om lärarnas namn.

På grund av den brist på organisation och de problem med schemaläggning som finns vid Välkommaskolan, är det uppenbart att elever inte får ut sin garanterade undervisningstid. Schemaläggningen har ställt till problem under många år och varken schemat eller indelningen i undervisningsgrupper har under den senaste tioårsperioden varit klara vid läsårets början. Detta innebär att kurserna inte kommer igång i rätt tid och elevernas undervisningstid går till spillo. För att kompensera detta görs förändringar i programmens poängplaner och delar av eller hela kurser flyttas till nästkommande läsår. Följaktligen finns många tim- och poängplaner i omlopp och det är oklart för vilken årskull de gäller eller om de förändringar som är gjorda alls finns noterade. På detta sätt finns endast bristfälliga möjligheter för kommunen och skolan att kunna redovisa hur varje elev har erbjudits sin garanterade undervisningstid.

Inspektionen visar också att det råder en outtalad policy att inte anställa vikarier när lärare av någon anledning är frånvarande, varken vid sjukdom eller vid planerad frånvaro. Eleverna lämnas istället då att själva använda tiden efter bästa förmåga. Inspektörerna vill i sammanhanget betona att i gymnasieförordningen definieras undervisningstid som tid för arbete som planeras av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under en lärares ledning. Begreppet lärarledd undervisning rymmer såväl traditionell undervisning i klassrummet som undervisning där eleverna självständigt genomför arbetsuppgifter, vilka kräver besök på bibliotek, institutioner, arbetsplatser m.m. Begreppet lärarledd undervisning kan således inne-

fatta olika sätt att bedriva undervisning och begränsar inte friheten för rektorer, lärare och elever att lägga upp arbetet och att följa med i pedagogisk och teknisk utveckling. Tolkningen av begreppets innebörd är dock inte godtycklig. Det som avses är en målinriktad pedagogisk verksamhet som genomförs under lärares ledning.

Inspektörerna bedömer att kommunen och skolan måste vidta åtgärder så att alla elever erbjuds den garanterade undervisningstiden samt att skolan fastställer ett schema som svarar mot förordningens krav.

Lokala kurser

Enligt gymnasieförordningen ska en lokalt utformad kurs ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. Vid Välkommaskolan erbjuds särskilt stöd i form av poänggivande lokala kurser. Inspektörerna bedömer att skolan måste hitta andra vägar att ge elever i behov av särskilt stöd den hjälp de har rätt till. Skolan måste också se över sitt utbud av lokala kurser och försäkra sig om att kursplaner och betygskriterier motsvarar författningarnas krav. För några av de lokala kurserna anges exempelvis inte betygskriterier för Mycket väl godkänd.

Information och vägledning

Enligt läroplanen ska skolans personal samverka för att eleverna ska få information och vägledning inför val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet. Vid Välkommaskolan finns inte tillräcklig framförhållning inför elevernas val av valbara kurser inom respektive program eller för utrymmet inom det individuella valet. Även nödvändig information till eleverna om de olika valmöjligheterna har brister, mycket beroende på att studie- och yrkesvägledare inte har funnits i tillräcklig omfattning vid skolan. Det råder också otydlighet om vem som tar beslut i frågor som rör elevers val och besluten försenas ofta då det inte finns en tydlig organisering och ansvarsfördelning i arbetsprocessen. Inspektörerna bedömer att skolan måste se till att elever får den information och vägledning som behövs för att kunna göra väl avvägda val både under utbildningstiden och inför framtida studier och yrkesliv.

Avgifter

Enligt skollagen ska utbildningen i gymnasieskolan vara avgiftsfri för eleverna. De ska utan kostnad ha tillgång till böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel. I verksamheten får också förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. På Välkommaskolan får eleverna själva stå för kostnader uppgående till 1000 kronor för miniräknare som behövs för att klara av studierna, vilket inte är i enlighet med skollagen och måste åtgärdas.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans utveckling främjas genom att skolans arbete och resultat följas upp och utvärderas,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörernas bedömning är att Välkommaskolan inom området Kvalitetsarbete inte uppnår godtagbar kvalitet.

Arbetsplan

Enligt gymnasieförordningen ska det för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen på skolan finnas en arbetsplan, som är utarbetad under medverkan av lärare och övrig berörd personal samt representanter för eleverna. Rektorn beslutar om arbetsplanen och den ska kontinuerligt följas upp och utvärderas. På Välkommaskolan finns ett dokument som kallas verksamhetsplan och är framtaget av nämnd och förvaltning i samarbete med skolans rektorer. Dokumentet är dock tämligen okänt för lärare, övrig personal och elever. Inspektörerna bedömer att skolan måste arbeta för att göra alla dessa intressenter delaktiga i framtagandet av en arbetsplan och även se till att arbetsplanen kontinuerligt följs upp och utvärderas.

Kvalitetsarbete

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. På Välkommaskolan bedrivs inget organiserat kvalitetsarbete. Viss utvärdering görs av enskilda lärare och ibland också på programnivå, men dokumenteras sällan och utgör inte en grund för planerade åtgärder och förändringar i organisation eller undervisningens genomförande. Många frågor lyfts för att bli åtgärdade på något sätt, men täta rektorsbyten och bristfällig dokumentation gör att frågor hamnar mellan stolarna och förbättringsinsatser uteblir. Det är inspektörernas bedömning att skolan måste förbättra sitt kvalitetsarbete och göra tydligare kopplingar till de nationella målen samt att den årliga utvärderingen måste samordnas och systematiseras.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten för att bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I redovisningen ska även redovisas verksamhetens förutsättningar. Skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Vårdnadshavare till omyndiga elever ska också ges möjligheter att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. Skolans likabehandlingsplan ska följas upp och utvärderas i redovisningen.

Inspektörerna har tagit del av Välkommaskolans två senaste kvalitetsredovisningar och kan konstatera att de inte motsvarar de krav som förordningen ställer, bland annat därför att den inte har tagits fram under medverkan av lärare, övrig personal eller elever. Kvalitetsredovisningen är utformad mer som en verksamhetsberättelse där kopplingarna till de nationella målen inte framgår tydligt. Inspektörerna bedömer att skolan årligen måste utarbeta kvalitetsredovisningar som svarar mot förordningens krav.

2008-01-15 Umeå

Agnetha Burström

Veronica Bonivart Säfström

Ewa Lindberg

Tabell 1: Välkommaskolans resultat jämfört med länets och rikets år 2005–2006.

	Skolan		Länet		Riket	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Andel elever som fullföljde gymnasieutbildningen inom fyra år (procent)	76,3	71,3	73,4	73,0	76,0	76,0
Andel elever med reducerat program (procent)	1,2	3,7	2,2	2,0	5,1	4,4
Andel elever med utökat program (procent)	18,0	25,8	23,2	26,0	23,2	22,6
Genomsnittlig betygspoäng	14,6	14,0	14,3	14,4	14,1	14,1

Källa: Skolverkets statistik